

ARTIKKELSERIE OM SEKSUELLE OVERGREP I KRISTNE MILJØER

Bakgrunn

Bakgrunnen for artikkelserien var et tips som kom til redaksjonen i februar 1999. Tipseren var selv et overgrepsoffer. Hun hadde nylig anmeldt saken, men den var blitt henlagt på grunn av foreldelse. Hennes «formål» ved å kontakte avisen var med et håp om at vi kunne finne andre offer - offer hvis saker ikke var foreldet.

Hun var på dette tidspunkt ikke selv villig til å være kilde til en artikkel, verken åpent eller anonymt. Nærmest som «ren høflighet» overfor tipseren, avtalte jeg et møte.

Ideen tar form

Som jurist ble jeg interessert i foreldelsesproblematikken rundt seksuelle overgrep. Dette at de som har vært utsatt for seksuelle overgrep ofte fortrenger/vil ikke huske - men først i voksen alder får så alvorlige problemer at overgrepene, ofte gjennom terapi, blir avdekket.

Artikler om overgrepsoffer og om overgriper har vi alle sett/lest. Gjennom bearbeiding av ideen ville vi i Fædrelandsvennen vise hvor kompleksst dette problemet er: Hva skjer med de pårørende. Hvordan er det å være gift med en som har vært utsatt for overgrep? Hvordan reagerer foreldrene når de får vite? Hva med søsken - de som «slapp unna» - hvordan reagerer de? Hva med neste generasjon - hva slags foreldre blir ofrene for seksuelle overgrep? Dette var upløyd mark. Det var lite stoff å finne.

I tillegg ønsket vi å ha psykolog-kommentarer til de ulike problemstillingene. Det var også naturlig å vie en dag til jussen

Når **seksuelle overgrep skjer i kristen regi** får man ekstra «problemstillinger» i form av - det å miste troen. Det å miste sitt forhold til Gud. Det at overgriperen ofte er en respektert person i menigheten. Dessuten er det noe i språkbruken i kristen forkynnelse - spesielt i frikirkelig menighet som kan være med på å legitimere overgrep (les: brudemystikken)

Det var selvsagt også et poeng å presentere overgriper og problemstillingene rundt ham. Hvem er han - hvorfor handler han som han gjør - hva er det som driver en som forgriper seg på barn - skal vi/bør vi «forstå»?

Litt om saken

Saken viste seg å være en stor overgrepssak. Over 30 jenter hadde anmeldt samme overgriper, enten i form av formell anmeldelse til politiet eller som klage til Misjonsforbundet. Den påståtte overgriper hadde vært ansatt som barnarbeider i Misjonsforbundet i over 30 år. Det viste seg også at han på et tidspunkt, tidlig på 60-tallet, hadde vært suspendert som barnarbeider, på grunn av påståtte overgrep. Den gangen ble sakene, etter påtrykk fra Misjonsforbundet, ikke anmeldt.

Mannen er nå i 70-årene, og ønsket ikke, verken i form av intervju (med eller uten sin advokat til stede) eller skriftlig, å kommentere anklagene mot seg.

Metode

I utgangspunktet hadde vi en kilde - som ikke ønsket selv å delta aktivt, men som hadde en mistanke om at hun ikke var overgriperens eneste offer.

Det viste seg å være riktig.

Via denne første informanten fikk vi kontakt med en jente til. Jenta som senere skulle vise seg å være den som «passet best» som hovedperson i serien. Det var også hennes familie som etter hvert bestemte seg for å stille opp.

Det sier seg selv at man i saker som dette må gå uhyre forsiktig ut. Når man skal spørre mennesker om de mest intime detaljer om deres privatliv og seksualliv, så må man gå noen «bli-kjent-runder» først.

Arbeidet startet tidlig i mars. Først i april ble de fleste intervjuene gjort. Serien sto på trykk i Fædrelandsvennen medio mai.

Det var nå flere innfallsvinkler for å nå informanter. Noen fikk jeg tak i gjennom de to første jentene. Noen tok kontakt med meg etter at jeg hadde kontaktet Misjonsforbundet, som var den anmeldte overgriperens arbeidsgiver. Atter andre fikk jeg kontakt med gjennom Kirkelig ressurscenter.

Til sammen intervjuet jeg ti jenter som alle hadde anmeldt/levert inn klager til

Misjonsforbundet på samme angitte overgriper. De påståtte overgrepene varierte i lengde og alvorlighetsgrad- fra gjennomførte samleier/oralsex til kyssing/beføling.

Mye tid ble også brukt på å intervjuer fagfolk både innen kristne miljøer - prester- kateketer etc, psykiatere/psykologer - og jurister og politifolk.

Noe stoff forsøkte jeg å hente via internett, men det viste seg at det var skrevet lite om dette bortsett fra rene «handlingsbeskrivelser» - altså gjengivelser av saker.

Så hovedinformasjonskildene i serien er hele tiden intervjuobjektene, samt skriftlig materiale rundt sakene deres. Ikke alle intervjuobjektene fremkommer i artikkelserien. Jeg intervjuet også en rekke personer som hadde jobbet sammen med den påståtte overgriperen og hans overordnede i Misjonsforbundet for best mulig å kunne underbygge jentenes påstander/historier. I serien har jeg bare gjengitt historien til fire av de ti jentene som bidro. Dessuten har jeg valgt å holde meg til bare en jentes familie/pårørende til tross for at flere er intervjuet.

Årsaken til dette er at man må avgrense av hensyn til plass og dessuten så lignet historiene de fortalte på hverandre og de pårørendes reaksjoner var noen lunde sammenfallende. Likevel synes jeg det var helt nødvendig å operere med så mange informanter i en sak av denne alvorlighetsgrad.

Psykolograpporter, uttalelser fra politi, kopier av vitneavhør, uttalelser fra fylkesmann/departement i anledning utbetaling av voldsoffererstatning, er også brukt. Dessuten brev/kort fra overgriper til jentene (alle fornærmede er jenter) og brev/dagboknotater fra jentene.

Tematisk prøvde vi å lage oversiktlige - logiske dagsinndelinger.

Avsluttende bemerkninger

Responen på artikkelserien var enorm, både i form av telefoner hjem og brev, e-post på jobb. Den uken artikkelserien sto på trykk, satt jeg i telefonen 2-3 timer hver kveld og snakket med lesere. De som ringte delte seg i tre hovedgrupper: De som bare ville gi ris/ros. De som selv hadde vært utsatt for overgrep/pårørende til offer og som gjerne ville snakke. Og til slutt de som kom med konkrete tips eller forslag til oppfølging.

Lillesand 18/1-2000

Synnøve Skeie Fosse